

Република Македонија

МИНИСТЕРСТВО ЗА ПРАВДА

**БИРО ЗА ЗАСТАПУВАЊЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ПРЕД ЕВРОПСКИОТ СУД
ЗА ЧОВЕКОВИ ПРАВА**

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ

**ЗА РАБОТАТА НА МЕЃУРЕСОРСКАТА КОМИСИЈА ЗА ИЗВРШУВАЊЕ НА
ОДЛУКИТЕ НА ЕСЧП**

ЗА 2017 ГОДИНА

СКОПЈЕ, МАРТ 2018

Во согласност со член 46 од ЕКЧП, Комитетот на министри врши надзор над извршувањето на пресудите на ЕСЧП. Ваквата надлежност Комитетот ја реализира во принцип во текот на 4 редовни состаноци (DH meetings) во текот на годината.

Суштината на оваа надлежност на Комитетот на министри е да обезбеди дека државите членки на Советот на Европа ги извршуваат пресудите и определени одлуки донесени од страна на ЕСЧП. Комитетот надзорот над извршувањето на секој поединечен случај го завршува со донесување на финална резолуција. Финалните, како и времените резолуции и останати одлуки кои Комитетот на министри може да ги донесе во врска со надзорот над извршувањето на конкретен предмет јавно се објавуваат од страна на Комитетот на министри.

Опсег на надзорот кој го врши Комитетот на министри

Мерките кои се очекува да бидат преземени од страна на државата во процесот на извршување се од два вида:

Првиот вид на мерки – **индивидуалните мерки** – кои се однесуваат и се насочени кон апликантот. Тие се насочени кон отстранување на последиците кои апликантот ги трпел како последица на повредите на Конвенцијата констатирани во пресудата на ЕСЧП, и имаат за цел постигнување на “*restitutio in integrum*” (враќање во поранешна состојба) во најголема можна мера.

Обврската за преземање на индивидуални мерки има два аспекти: прво, државата во принцип има обврска на апликантот да му исплати определен паричен износ на име правично обештетување, односно надомест за штета за констатираната повреда на Конвенцијата, а досуден од страна на ЕСЧП во согласност со членот 41 од Конвенцијата.

Вториот аспект се однесува на фактот дека последиците од повредата не секогаш се соодветно ремедирани исклучиво со исплатата на правичното обештетување во износ досуден од страна на ЕСЧП или пак со самото констатирање на повреда на ЕКЧП. Во зависност од околностите, обврската за *restitutio in integrum*, може да бара преземање понатамошни мерки како на пример, повторување на постапката за која ЕСЧП констатирал дека била спроведена спротивно на членот 6 од Конвенцијата (право на правично судење).

Вториот вид на мерки – **општите мерки** – се однесуваат на обврската на државата да превенира идни слични повреди на Конвенцијата или ставање крај на континуираните повреди на Конвенцијата (како на пример, законски или дури и уставни измени, или пак зголемување на бројот на персоналот, измена на постојните практики и сл.). При оценката на општите мерки, Комитетот на министри особено внимание посветува на ефикасноста на мерките од аспект на превенирање на идни слични повреди на ЕКЧП и на тој начин превенирање на ткн. „клонирани случаи“, пред ЕСЧП, со наводи за исти односно слични повреди на Конвенцијата како оние веќе утврдени од страна на ЕСЧП во претходни пресуди. Ова е особено важно од аспект на извонредно големиот

број на апликации со кој се соочува ЕСЧП во последните години и потребата од обезбедување на долгорочна ефикасност на системот на извршување.

Опсегот на мерките за извршување кои Комитетот на министри ќе ги бара или очекува во процесот на извршување на една пресуда, зависи од заклучоците во пресудата на ЕСЧП, гледани од аспект на праксата на Комитетот на министри и релевантните информации за состојбите на национално ниво. Така понекогаш во процесот на следење и надзор на извршување на пресудите, Комитетот на министри може да оцени за потребно да почека ЕСЧП да донесе други дополнителни одлуки кои ќе понудат одговор на прашањето дали нови апликации од слична природа се недопуштени што докажува дека преземените општи мерки вродиле со плод и се ефективни во превенирањето на идни слични повреди или пак доведуваат до заклучок дека апликантот продолжува да ги трпи последиците од повредите на ЕКЧП или пак се уште претставува жртва на веќе констатираните повреди.

Во однос на исплатата на правичното обештетување, условите за извршување најчесто се составен дел на самата пресуда на ЕСЧП (рокот за исплата, валутата, затезната камата итн.). Исплатата сепак, како и во останатите држави членки на Советот на Европа, покренува понекогаш комплексни прашања, на пример во случај кога согласно пресудата износот треба да се плати на апликантот, а адвокатите бараат исплатата да се изврши на нивните сметки, или кога апликантите од определени причини одбиваат соработка и не ги доставуваат потребните податоци за непречена исплата на досудениот износ (на пр. не доставуваат сметка на која исплатата треба да се изврши) и сл. Ваквите случаи се решаваат согласно праксата на Комитетот на министри (за повеќе види документ CM/Inf/DH(2008)7final).

Во однос на природата и опсегот на мерките потребни за извршување на пресудата, независно дали се работи за индивидуалните или општите мерки, пресудите, во принцип, не се многу податливи. Ваквите мерки, како што впрочем и ЕСЧП и самиот констатира во многу прилики, треба да ги идентификуваат самите држави, под надзор на Комитетот на министри. За овие потреби, националните власти може да најдат насоки во богатата пракса на другите држави која се развивала низ годините и препораките на Комитетот на министри. Ваквата ситуација се објаснува со принципот на субсидијарност, согласно кој, одговорната држава има во принцип, слобода на избор во однос на мерките кои ќе ги презема со цел да ги исполни обврските од ЕКЧП, во однос на извршувањето на пресудите. Сепак, ваквата слобода оди рака под рака со контролата од страна на Комитетот на Министри, кој во текот на надзорот над извршувањето на конкретна пресуда, може да усвои одлуки или временски резолуции со цел да го изрази своето задоволство, загриженост, охрабрување и/или предлози во однос на мерките за извршување кои се очекуваат.

Генералниот директорат за човекови права и владеење на правото преку Одделот за извршување на пресудите и одлуките на ЕСЧП, му помага на Комитетот на министри во надзорот на мерките кои се преземаат од страна на државата во процесот на извршување на пресудите на ЕСЧП. Одделот во процесот на извршување на конкретна пресуда, на државата може да и понуди,

или на нејзино барање да одговори со разни форми на помош (совет, правна експертиза, тркалезни маси и други форми на таргетирана соработка).

Процесот од Интерлакен – Измир, Брајтон и Брисел

Зголемениот притисок врз системот на заштита на човековите права, воспоставен со ЕКЧП, кој се манифестира со извонредно голем број на апликации, односно предмети по кои постапува ЕСЧП, како и високиот процент со кои „клонираниите„ случаи учествуваат во вкупниот број на предмети во постапка пред ЕСЧП, го отвори прашањето за обезбедување на долгорочна ефикасност на целокупниот систем за заштита на човековите права воспоставен со ЕКЧП и негова реформа. Притоа еден од сегментите на реформата го опфати и *системот на надзор* над извршувањето на пресудите, имајќи ја предвид меѓусебната врска помеѓу извршувањето на пресудите, односно надзорот врз извршувањето и бројот на нови апликации пред ЕСЧП, особено кога станува збор за „клонираниите„ случаи. Дел од поновите и позначајни реформски мерки во оваа смисла се содржани во Протоколот бр. 14 на ЕКЧП, кој влезе во сила на 1 јуни 2010, а кој покрај мерки за подобрување на постапката пред ЕСЧП, предвиде и нови овластувања на Комитетот на министри во сферата на надзор над извршувањето на пресудите (особено можноста за барање до ЕСЧП за толкување на пресудата и можноста за покренување на постапка против државата во случај на одбивање пресудата да биде извршена).

Реформскиот процес доби понатамошен *input* во рамките на ткн. Интерлакен процес, кој започна со одржување на Конференцијата на високо ниво во февруари 2010 посветена на реформа на ЕСЧП, во организација на Швајцарското претседателство со Советот на Европа и таму усвоениот акционен план. Процесот продолжи последователно да се развива и надоградува на Конференцијата во Измир, организирана од страна на турското претседателство со Советот на Европа, и Конференцијата во Брајтон организирана за време на британското претседателството во април 2012.

Еден од првите резултати на реформскиот процес беше усвојувањето од страна на Комитетот на министри во декември 2010, на новите работни методи кои започнаа да се применуваат од 1 јануари 2011, со што се воведо нов модел на надзор над извршувањето на пресудите, чии специфики се објаснети во продолжение.

Ефикасноста на извршувањето била исто така помеѓу темите дискутирани на Конференцијата во Осло со поддршка на Норвешката влада помеѓу 7-8 април 2014. Неколку можности за иден развој на ниво на Совет на Европа и на национално ниво биле разгледувани. Заклучокот, како што бил донесен од страна на Генералниот директор за човекови права и владеење на правото, се однесувал на тоа дека темелни размислувања се потребни. Во насока на напорите за реформи на 26-27 март 2015 била организирана конференција на високо ниво насловена: “The implementation of the Convention: Our shared responsibility” во Брисел. Декларацијата усвоена на Конференцијата во Брисел и акциониот план биле истакнати од страна на Комитетот на министри на

неговата министерска сесија во мај 2015 година. Подоцна, во декември 2015 CDDH го испратил неговиот конечен извештај за долгорочната иднина на Европскиот суд за човекови права до Комитетот на министри, кој што одлучил овој извештај исто така да биде пратен до Судот за да се обезбедат и неговите гледишта. Паралелно на тоа, Парламентарното собрание на Советот на Европа продолжува со неговото редовно известување на имплементацијата на одлуките на Судот, делумно базирано врз посети на државите кои што резултираат со препораки насочени кон државите, Комитетот на министри и Судот. Осмиот извештај бил презентираан во септември 2015 година водејќи кон голем број на препораки до Комитетот на министри и државите.

Систем на надзор врз извршувањето

Идентификување на приоритетните случаи – систем на „две траки“

Со цел да се одговори на потребите за поголема ефикасност на системот на надзор над извршувањето на пресудите на ЕСЧП, новиот модел предвиде систем на надзор кој се заснова на „две траки“ што му овозможува на Комитетот на министри да се фокусира на предметите кои ќе се најдат на „траката на зајакнат надзор“ за разлика од останатите предмети чие извршување ќе се следи на „траката на стандарден надзор“.

Правилата на Комитетот на министри предвидуваат под „зајакнат надзор“, да се следат:

- предметите кои бараат итни индивидуални мерки;
- пилот пресудите;
- пресудите кои укажуваат на постоење на крупни структурни и/или комплексни проблеми идентификувани од страна на ЕСЧП и/или Комитетот на министри
- меѓудржавните предмети.

Ваквата класификација на предметите, ја прави Комитетот на Министри, а тој може да одлучи било кој случај да се следи под „засилен надзор“ на иницијатива на држава членка на Советот на Европа или на иницијатива на Секретаријатот. Ваквата иницијатива може да биде дадена во било која фаза од постапката на надзор над извршувањето, а Комитетот на министри за ова одлучува со донесување на образложена одлука. На сличен начин предмет чие извршување е под „засилен надзор“ може последователно да премине во „стандарден надзор“ кога развојот на настаните во рамките на националниот процес на извршување не укажуваат на понатамошна потреба од „зајакнат надзор“. Така на пример, трансферот од „зајакнат“ во „стандарден“ надзор може да се случи кога Комитетот на министри:

- е задоволен од презентираниот акционен план или неговата имплементација, кога државата ќе ги надмине пречките кои постоеле во процесот на извршување на конкретна пресуда, или
- кога итните индивидуални мерки за кој постоело потреба согласно околностите на предметот, ќе бидат преземени.

Обратно, трансферот од „ стандарден „ во „зајакнат надзор“, е можен поради:

- не доставување на акционен план односно извештај. Имено, доколку државата не поднесе акционен план односно извештај во периодот од 6 месеци по конечноста на пресудата на ЕСЧП, Секретаријатот доставува потсетник, а доколку државата не поднесе акционен план односно извештај во периодот од 3 месеци по приемот на потсетникот, во тој случај Секретаријатот ќе достави предлог, извршувањето на конкретниот предмет да се следи согласно правилата на „зајакнатиот надзор“.
- несогласување помеѓу државата и Секретаријатот околу содржината на акциониот план односно извештај. Во определени случаи може да се појави несогласување помеѓу државата и Секретаријатот во однос на опсегот или видот на мерките кои треба да бидат преземени во процесот на извршување на конкретна пресуда, тогаш државата и/или Секретаријатот може да дадат иницијатива, извршувањето на предметот да се следи во „зајакната процедура“, за да може Комитетот на министри да даде насоки и на тој начин да придонесе и да го помогне процесот на извршување;
- сериозно доцнење во имплементацијата на мерките предвидени со акциониот план, на иницијатива на Секретаријатот.

Континуиран надзор над извршувањето

Модалитетите во системот направени во 2010 остануваат базирани на правилото дека сите нови предмети ќе бидат ставени на агендата на Комитетот на министри и дека надзорот, во основа се одвива на специјалните состаноци за човекови права на Комитетот на Министри (Human Rights (HR) meetings). Сепак, тие воведуваат поконтинуиран надзор на процесот на извршување, на тој начин што се смета дека сите предмети се на агендата на секој состанок на Комитетот на министри. Ова треба да му овозможи на Комитетот на министри полесна и побрза реакција во однос на различниот развој на настани на национално ниво и треба да ја охрабри размена на информации и консултации и поинтензивна соработка помеѓу државата и Одделот за извршување на пресудите и одлуките на ЕСЧП.

Иницијативата предметот да се најде на јавна дебата на состанок на Комитетот на министри може да дојде од држава членка на Советот на Европа или Секретаријатот. Иако отсутствуваат јасни критериуми во однос на тоа, кога може да се истапи со ваква иницијатива, јасно е дека ова е поврзано со прогресот или недостатокот од прогрес во извршувањето на конкретна пресуда и потребата да се бараат насоки или поддршка од Комитетот на министри за процесот на извршување. Иницијативата во секој случај мора да содржи јасни и образложени причини.

Систем на надзор врз основа на „акциони планови“ и „акциони извештаи“

Новините во системот предвидуваат дека надзорот се спроведува врз основа на систем на *акциони планови* и *акциони извештаи* подготвени од страна на надлежните државни органи во врска со секој конкретен предмет или група на предмети. Тие треба да ги објаснат мерките кои се веќе преземени или е планирано да се преземат (општи и/или индивидуални) за извршување на

определена пресуда на ЕСЧП, а како одговор на повредите на ЕКЧП констатирани од страна на ЕСЧП. Акционите планови, меѓу другото ги содржат и роковите во кои планираните мерки треба да бидат преземени од страна на државата, односно националните надлежни органи, на истиот начин како што акционите извештаи содржат индикација за тоа кога биле преземени мерките за кои државата известува. Приложено кон извештаите се доставуваат и соодветни материјали во прилог, како доказ за преземените мерки. Правилата на Комитетот на министри кои го регулираат надзорот над извршувањето на пресудите и одлуките предвидува дека акционите планови треба да бидат доставени во што е можно пократок рок, а најдоцна во период од 6 месеци по конечноста на пресудата односно одлуката на чие извршување се однесуваат. Акционите извештаи се доставуваат, во принцип, последователно и со нив пред Комитетот на министри се реферира за реализацијата на активностите претходно предвидени во доставениот акциониот план. По добивањето на акциониот план од страна на државата, Секретаријатот врши прелиминарна оценка на предвидените мерки за извршување и предложената динамика за нивно спроведување. Во оваа фаза Секретаријатот може од државата да побара дополнителни информации објаснување или друго, со цел усогласување на текстот на предложениот акционен план.

Акционите планови и извештаи може да бидат комбинирани во еден документ или пак да претставуваат одвоени документи, кои може односно треба последователно да се ажурираат (на пример во случај кога државата одлучила да преземе дополнителни мерки за извршување, кои не можеле да се идентификуваат во иницијалната фаза на извршувањето, односно кога државата известува за прогресот во спроведување на мерките предвидени во акциониот план).

Транспарентност

Во одговорот на барањата за поголема транспарентност на процесот, измените во системот воведени во 2010 година предвидоа објавување на акционите планови и извештаи изготвени од страна на државите на интернет страницата на Комитетот на министри, освен во случаи кога поради доверливост на податоците истите не можат да бидат објавени.

Особености на практичното функционирање на систем на надзор над извршувањето на пресудите

Во рамките на процедурата на „стандарден надзор“, интервенциите на Комитетот на министри се ограничени. Ваквите интервенции се сведуваат на потврда, кога предметот е ставен за прв пат на агендата, дека истиот ќе биде под „стандарден надзор“, и последователно формално се констатира поднесувањето на акциониот план/извештај. Развојот на настаните на национално ниво сепак одблиску го следи Одделот за извршување на пресудите. Информациите кои се примаат и евалуацијата на истите направена од страна на Одделот, се на располагање на Комитетот на министри со цел, тој да може да интервенира во случај на потреба и трансфер на предметот под „зајакнат надзор“.

„Зајакнатиот надзор„ претставува олеснување на прогресот на извршувањето на пресудата, кој одблиску се следи од страна на Комитетот на министри, преку усвојување на акти (одлуки и/или времени резолуции), со кои се изразува задоволство, охрабрување или загриженост и/или дава сугестии или препораки во однос на определени мерки за извршување. Интервенциите, во зависност од околностите може да имаат друга форма, како на пример, декларација од страна на претседателот на Комитетот на министри или сл. кој се доставуваат до засегнатите држави.

На барање на Комитетот или државата, Одделот може да го помогне процесот на извршување со различни активности на соработка (законска експертиза, билатерални состаноци, тркалезни маси, работни сесии со надлежните државни органи и сл.). Ваквите активности се од особено значење во контекст на извршувањето на предметите чие извршување е под зајакнат надзор.

Поедноставна процедура за надзор над исплатата на правичното обештетување

Надзорот над исплатата на правичното обештетување, се поедностави согласно работните методи од 2011 година и во поголема мера ја нагласи одговорноста на апликантите да реагираат во случај на проблеми при исплатата. Улогата на Одделот за извршување на пресудите во принцип е ограничена на нотирање на исплатата на главниот долг (досудениот износ на правично обештетување) и затезната камата, во случај на задоцнета исплата на паричното обештетување и објава на овие овие информации на интернет страницата - www.coe.int/execution. По приемот и објавата на информациите во врска со исплата, апликантите имаат период од два месеца да се обратат до Одделот заради било какви проблеми во врска со исплатата. За ваквата можност за реакција апликантите се известуваат писмено од страна на ЕСЧП при доставувањето на пресудата. Во случај на било какви реакции од страна на апликантите, деталите околу исплатата ќе бидат подетално испитани од страна на Одделот, а по потреба и од страна на Комитетот. Во случај на отсуство на било каква реакција од страна на апликантот во периодот од два месеци, прашањето на исплата на правичното обештетување се смета за затворено.

Завршување на надзорот над извршувањето на конкретен предмет - сите мерки преземени - финална резолуција

Кога Комитетот на министри ќе го добие конечниот акционен извештај, со напомена дека државата смета дека сите мерки за извршување на пресудата се преземени, и соодветно образложение за причините поради кои смета дека не се потребни понатамошни мерки, започнува да тече периодот од 6 месеци во кој другите држави членки или Секретаријатот може да поднесат определени коментари во однос на прашањето за затворање на предметот. Прашањето за затворање на предметот се разгледува низ призмата на акциониот извештај и евентуално поднесените коментари. Кога државите членки и Секретаријатот ќе се согласат дека мерките кои биле предвидени и преземени од страна на државата се доволни, Секретаријатот ќе му предложи на Комитетот на министри, усвојување на финална резолуција. Процесот на

надзор над извршувањето се смета за завршен, а пресудата за извршена со усвојување на финална резолуција од страна на Комитетот на министри.

Зголемена интеракција помеѓу ЕСЧП и Комитетот на министри

Интеракцијата на ЕСЧП и Комитетот на министри, преку примена на членот 46 од ЕКЧП од страна на ЕСЧП, постојано евалуира. Во последните години ЕСЧП се почесто го помага процесот на извршување на пресудите на повеќе начини, на пр. преку давање на насоки во своите пресуди во однос на определени мерки на извршување кои државата треба да ги преземе (во ткн. квази-пилот пресуди или „пресуди врз основа на член 46 од ЕКЧП,,).

Такви препораки во денешната пракса на ЕСЧП може да се најдат во однос на индивидуалните мерки, во се поголем број на случаи, при што не е исклучено ЕСЧП да определи и рок за преземање на таквите мерки (на пример, во неколку случаи на незаконско лишување од слобода, донесени во предмети против други држави членки на Советот на Европа, ЕСЧП констатирал дека принципот на *restitutio in integrum* во случаите неопходно бара пуштање на слобода на апликантот и наредил негово итно пуштање).

Во контекст на општите мерки, во рамките на постапката за донесување на „пилот,, пресуда, ЕСЧП подетално ги анализира причините за структурните проблеми кои ги воочил, со цел да даде соодветни препораки или попрецизни индикации во однос на општите мерки, или може и да побара преземање на конкретни општи мерки во прецизно утврдени рокови во самата пресуда. Во овој контекст, ЕСЧП ги користи „пилот,, пресудите во принцип во случаите на структурни проблеми кои генерираат или постои ризик да генерираат „клонирани,, случаи.

Системот на извршување на пресудите и одлуките на ЕСЧП на национално ниво

Надлежно тело за следење и извршување на одлуките на ЕСЧП во предметите против РМ е Меѓуресорска комисија за извршување на одлуките на ЕСЧП, со која раководи Министерот за правда, а во чиј состав влегуваат и функционерите кои раководат со Министерството за внатрешни работи, Министерството за надворешни работи, Министерството за финансии, претседателот на Судскиот совет на Република Македонија, претседателот на Врховниот суд на Република Македонија, претседателот на Вишиот управен суд, претседателите на четирите апелациони судови, претседателот на Уставниот суд, претседателот на Советот на јавните обвинители, Јавниот обвинител на Република Македонија и владиниот агент.

Бирото за застапување на РМ пред ЕСЧП претставува техничко административна поддршка на Меѓуресорската комисија.

Комуникацијата со Комитетот на министри, кој на ниво на Совет на Европа е задолжен за надзор над извршувањето на пресудите и одлуките на ЕСЧП, остана резервирана за Бирото за застапување на РМ пред ЕСЧП, во чија

надлежност, меѓурдугото е не само организација, подготовка и поддршка на работата на Меѓуресорската комисија, туку и изготвувањето на акционите планови и извештаи и нивно доставување до Комитетот на министри. За разлика од ова, учеството во работата на состаноците за човекови права на Комитетот на министри (DH meetings (состаноци)), примарно поради финансиски причини сеуште, во принцип, останува резервирана за Постојаната мисија на РМ при Советот на Европа.

Меѓуресорската комисија во 2017 година

Во текот на 2017 година Меѓуресорската комисија одржа една седница на 25.10.2017 година на која беа разгледувани мерките за извршување на вкупно 7 пресуди донесени од страна на ЕСЧП, а кои произлегуваат од апликации поднесени до Судот против Република Македонија. Тоа се следните пресуди:

- 1. Митови против РМ (А.бр. 53565/13) од 16 април 2015,**
- 2. Попоски и Дума против Република Македонија (А.бр.69916/10 и А.бр.36531/11) од 7 јануари 2016,**
- 2. Јакшовски и Трифуновски против Република Македонија (А.бр.56381/09 и А.бр.58738/09) од 7 јануари 2016,**
- 3. Геровска Попчевска против Република Македонија (А.бр.48783/07) од 7 јануари 2016,**
- 4. Митриновски против Република Македонија (А.бр.6899/12) од 30 април 2015,**
- 5. Карајанов против Република Македонија (А.бр.2229/15) од 6 април 2017,**
- 6. Селмани и други против Република Македонија (А.бр.67259/14) од 9 февруари 2017,**
- 7. Миткова против Република Македонија (А.бр.48386/09) од 15 октомври 2015.**

Комисијата усвои вкупно 12 заклучоци во врска со пресудите кои беа предмет на дневниот ред.

Заклучоците претставуваат препораки за преземање на определени активности во насока на извршување на некоја конкретна пресуда на ЕСЧП донесена во предмет против РМ идентификувајќи ги притоа надлежните органи и роковите во кои препораките треба да бидат спроведени, или пак со нив се бараат определени податоци, информации и известувања, кои се однесуваат на извршувањето на конкретна пресуда (на пример, дали апликантот побарал повторување на домашната постапка по пресудата на ЕСЧП и дали истото му било дозволено, кои мерки биле преземени во насока на измена или дополнување на одреден закон и сл.), или пак се бараат друг вид на податоци кои на Комисијата би и овозможиле да предвиди соодветни мерки за извршување.

За секоја од седниците на Комисијата, Бирото за застапување на РМ пред ЕСЧП пружа административно-техничка помош на Комисијата, изготвува записник од состанокот, и ги дистрибуира усвоените заклучоци од седницата на Комисијата до релевантните државни органи.

Министерството за правда, особено Бирото за застапување на РМ пред ЕСЧП, укажува и понатаму на потребата за подобро разбирање на процесот на извршување на пресудите и од страна на самите апликанти. Во таа функција овој извештај посветува особено внимание меѓу другото и на информациите кои се однесуваат на процесот на извршување и обврските на државата кои што произлегуваат во рамките на истиот, постапката за надзор на извршувањето пред Комитетот на министри и неговите надлежности во рамките на истиот, како и на надлежностите и начинот на функционирање на Меѓуресорската комисија за извршување на одлуките на ЕСЧП.

Статистика

Статистичките податоци презентирани во прилог на овој извештај се однесуваат на 2017 година, односно периодот од 1 јануари до 31 декември 2017 и се презентирани преку класификацијата компатибилна со онаа која ја користи Комитетот на министри, според која предметите се делат на: *водечки*, *„клонирани“ (повторувачки)* и *изолирани*.

Водечки случаи, за потребите на надзор врз извршувањето, се оние кои од страна на самиот ЕСЧП во неговата пресуда или од страна на Комитетот на министри, се идентификувани како предмети кои разоткриваат структурни проблеми во одговорната држава и чие извршување бара преземање на општи мерки. Водечките случаи *a fortiori* ги опфаќаат „пилот“ пресудите донесени од страна на ЕСЧП. Треба да се има предвид дека водечките случаи може да бидат различни од аспект на нивната важност, имајќи предвид дека тие се однесуваат на проблеми кои се со различен степен на сложеност, кои во зависност од околностите, бараат поедноставни или преземање на посложени или покомплексни мерки за потребите на нивното извршување.

„Клонирани“ (повторувачки) случаи во принцип се оние кои се однесуваат на структурни или генерални проблеми кои веќе се покренати пред Комитетот на министри во еден или повеќе водечки случаи, односно предмети; па овие предмети најчесто се групираат во група со водечкиот предмет за целите на надзорот врз извршувањето.

Изолирани случаи се оние каде повредата на ЕКЧП е тесно врзана за специфичните околности на конкретниот предмет. Еден случај кој во иницијалната фаза од надзорот над процесот на извршување бил класифициран како изолиран случај, може да стане водечки, во светло на последователни информации кои укажуваат на постоење на погенерален проблем.

Предметите решени спогодбено, најчесто се вклучуваат во некоја од групите какви што се формираат за потребите на следење на процесот на извршување на начинот опишан погоре. Со влегувањето во сила на Протоколот бр.14 на 1 јуни 2010 година, во надлежност на Комитетот на министри е и извршувањето на одлуките за спогодбено решавање на предметите донесени од страна на ЕСЧП врз основа на спогодба постигната помеѓу државата и апликантот, односно апликантите, а согласно член 39 став 4 од ЕКЧП, како и пресудите

донесени од страна на совет од тројца судии согласно членот 28 став 1 точка б од ЕКЧП.

Комитетот на министри не го следи извршувањето на унилатералните декларации. Сепак треба да се има предвид можноста дека доколку државата не ги реализира обврските преземени од страна на државата во изјавената унилатерална декларација, апликантот има право да побара неговиот предмет да биде вратен на листата на предмети на ЕСЧП.

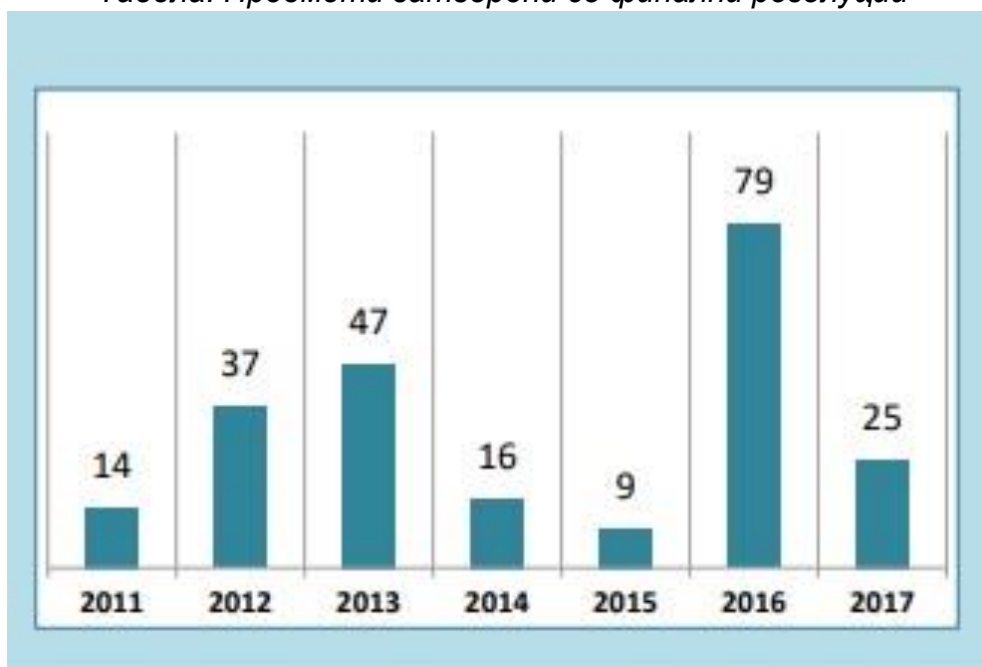
Според статистиката во текот на 2017 година, пред Комитетот на министри за надзор над извршувањето се пристигнати вкупно **11** предмети против РМ. **Три** предмети од оваа група се класифицирани во групата на „водечки предмети“. За предмети кои влегуваат во оваа група и повредите на ЕКЧП констатирани од страна на ЕСЧП (види анекс бр. 2). Преостанатите предмети во најголемиот дел се завршени со одлуки за спогодбено (види анекс бр. 5).

Во текот на 2017 година Комитетот на министри донесе финални резолуции за вкупно **25** предмети, од кои **осум** финални резолуции се однесуваат на пресуди против РМ со кои што е завршено извршувањето на следните предмети:

1. Радко и Паунковски против РМ (74651/01);
2. Фетаовски против РМ (10649/03);
3. Ивановски против РМ (29908/11);
4. Митров против РМ (45959/09);
5. Петкоски против РМ (27736/03);
6. Петреска против РМ (16912/08);
7. Трајче Стојановски против РМ (1431/03);
8. Василевски против РМ (22653/08).

Останатите финални резолуции за однесуваат на одлуки против РМ (донесени врз основа на пријателско спогодување или еднострана декларација).

Табела: Предмети затворени со финални резолуции

Почнувајќи од 01.01.2017 година до денот на изработка на овој извештај, од страна на Бирото поднесени се **акциони планови/извештаи**, за следните предмети:

1. Селмани и други против РМ (67259/14);
2. Китановска Станојкович против РМ (2319/14);
3. Ивановски група на случаи против РМ (2229/15 и 29908/11);
4. Наумоски против РМ (25248/05);
5. Јашар група на случаи против РМ (Водечка А.бр.69908/01);
6. Стојановски против РМ (14174/09);
7. Велинов против РМ (16880/08);
8. Сашо Ѓорѓиев против РМ (49382/06);
9. Балазоски против РМ (45117/08);
10. Миткова против РМ (48386/09);
11. Митови против РМ (53565/13);
12. Василевски против РМ (22653/08).

На крајот од 2017 година пред Комитетот на министри под надзор на следење на процесот на извршување останале вкупно **52** предмети против РМ, од кои **25** се водечки случаи, а останатите се вбројуваат во групата на „клонирани“ (повторувачки) и изолирани случаи.

Под „зајакнат надзор“ Р.М. има два предмети и тоа: Ел Масри против РМ и Хајрулаху против РМ. Преостанатите „водечки“ предмети се под „стандардна супервизија“ (види анекс бр. 2).

Податоците презентирани во анекс бр.4, а кои се однесуваат на почитување на роковите за исплата на паричното обештетување се конзистентни со начинот на кој Комитетот на министри ги обработува податоците во врска со исплатите на досудениот правичен надомест во неговиот извештај за 2017 година. Методологијата на Комитетот на министри е тоа што податоците се обработуваат врз основа на исплатите извршени во текот на годината за која се известува, а не врз основа на датумот кога истекува крајниот рок за исплата утврден со самата пресуда односно одлука на ЕСЧП. Според статистиката заснована на овој принцип, РМ во текот на 2017 година извршила исплата по основа на 23 предмети (пресуди и одлуки). Притоа во текот на 2017 година не е регистрирана задочнета исплата, а на крајот на 2017 година Комитетот на министри чекал потврда за извршена исплата по основ на 5 предмети¹.

¹ Според податоците за извршени исплати на Бирото за застапување на РМ пред ЕСЧП сите финансиски обврски согласно досудените или доделените износи по пресуда/одлука заклучно

Табела: Доделени износи на правично обештетување

За правилно разбирање на презентираниите статистички податоци важно е да се спомене дека во случајот на овие 5 предмети не станува збор за доцнење во исплатата, од причина што не се работи за предмети во однос на кои крајниот рок за исплата истекува во текот на 2017 година, туку ова само значи дека рокот за исплата започнал во текот на 2017 година, а продолжил да тече во текот на 2018 година, односно дека РМ во делот од рокот за исплата во текот на 2017 година не ја потврдила исплатата на досудениот износ на правичен надомест и поради тоа до Комитетот на министри потврдата за направена исплата за тие предмети ќе биде испратена откако исплатите ќе бидат завршени согласно зададените рокови.

Анализата на времетраењето на извршувањето на пресудите против РМ, пред Комитетот на министри, гледано низ призмата на водечките случаи, покажува дека извршувањето во 1 случај трае повеќе од пет години и во 1 предмет извршувањето на крајот на 2017 година изнесувало помалку од две години (види анекс бр.5).

Во анексот бр.6 се презентирани податоци за финансиските обврски кои настанале за Р.М. по однос на пресуди и одлуки на ЕСЧП, земајќи ги предвид износите на правично обештетување (нематеријална, материјална штета и трошоци) досудени со пресудите и одлуките на ЕСЧП во текот на 2017 година. Според презентираниот статистика од страна на Комитетот на министри при СЕ за 2017 година во однос на Република Македонија, реализирана исплата по основ на одлуки и пресуди е во износ од ЕУР 87 530 €.

со 31.12.2017 година се исплатени во рамки на рокот од 3 месеци од денот на доставување на нотификацијата од страна на Судот за донесена пресуда или одлука.

Според извори од Комитетот на министри, на крајот од 2017 година, пред Комитетот на министри за надзор над извршувањето имало вкупно 7.582 предмети во однос на сите држави членки на Советот на Европа. Од вкупниот број, 1.378 биле водечки случаи, а 6.204 предмети биле повторувачки.

Во текот на 2017 година, Комитетот на министри со финални резолуции затворил 3.691 предмети, од кои 3.380 во однос на повторувачки случаи, а 311 во однос на водечки случаи.

АНЕКС БР. 1

Предмети на дневен ред на 13-тата седница на Меѓуресорската комисија за извршување на одлуките на ЕСЧП одржана во 2017 година

- 1. Митови против РМ (А.бр.53565/13) ;**
- 2. Попоски и Дума против РМ (А.бр.69916/10 и А.бр.36531/11) ;**
- 3. Јакшовски и Трифуновски против РМ (А.бр.56381/09 и А.бр.58738/09);**
- 4. Геровска Попчевска против РМ (А.бр.48783/07);**
- 5. Митриновски против РМ (А.бр.6899/12);**
- 6. Карајанов против РМ (А.бр.2229/15);**
- 7. Селмани против РМ (А.бр.67259/14);**
- 8. Миткова против РМ (А.бр.48386/09).**

„ВОДЕЧКИ“ ПРЕДМЕТИ ПРОТИВ РМ

	<i>Број на апликација</i>	<i>Датум на донесување на пресудата</i>	<i>Датум на правосилност</i>	<i>Апликант</i>	<i>Вид на повреда</i>	<i>Тип на супервизија</i>
1.	29545/10	15/06/2017	15/09/2017	Центар за развој на аналитичка психологија против РМ	Отсуство на пристап до суд	стандардна супервизија
2.	67259/14	09/02/2017	09/05/2017	Селмани против РМ	Слобода на изразување	стандардна супервизија
3.	2319/14	13/10/2016	13/01/2017	Китановска Станојкович и други против РМ	Право на живот и заштита од тортура	стандардна супервизија

4.	39630/09	13/12/2012	13/03/2013	Ел-Масри против РМ	Право на живот и заштита од тортура	зајакната супервизија
5.	37537/07	29/10/2015	29/01/2016	Хајрулаху против РМ	Право на живот и заштита од тортура	зајакната супервизија
6.	4922/04	08/10/2009	08.01.2010	Лазороски против РМ	Заштита на правата во притвор: законитост на притвор и сродни прашања	стандардна супервизија
7.	23152/05	27/05/2010	27/08/2010	Настеска против РМ	Пристап до ефикасно функционирање на правдата: Нечесна судска постапка (кривична пријава)	стандардна супервизија

8.	26984/05	19/04/2012	19/07/2012	Ѓорѓиев против РМ	Право на живот и заштита од тортура	стандардна супервизија
9.	30206/06	15/01/2013	15/04/2013	Арсовски против РМ	повреда на правото на сопственост врз основа на извршена експропријација на имот во интерес на друго правно лице со недоволен надомест	стандардна супервизија
10.	41188/06	19.04.2011	19.07.2011	Атанасов против РМ	повреда на правото на правично судење во кривична постапка, повреда на правото на испитување на сведоци	стандардна супервизија
11.	28169/08	28.10.2010	28.01.2011	Василкоски и други против РМ	Заштита на правата во притвор: законитост на притвор и сродни прашања	стандардна супервизија

12.	14174/09	23.10.2014	23.01.2015	Стојановски и други против РМ	Заштита на имот: Непропорционални ограничувања на правата на сопственост	стандардна супервизија
13.	48386/09	15.10.2015	15.01.2016	Миткова против РМ	Пристап до ефикасно функционирање на правдата: Јавно судење	стандардна супервизија
14.	6899/12	30.04.2015	30.07.2015	Митриновски против РМ	Пристап до и ефикасно функционирање на правдата: Нечесна судска постапка (граѓански права)	стандардна супервизија
15.	15191/12	22.01.2015	22.04.2015	Китановски против РМ	Право на живот и заштита од тортура	стандардна супервизија
16.	41916/04	06.05.2010	06.08.2010	Борис Стојановски против РМ	Пристап до и ефикасно функционирање на правдата: Недостаток на пристап до суд	стандардна супервизија
17.	53565/13	16.04.2015	16.07.2015	Митови против РМ	повреда на правото на апликантите на почитување на нивниот семеен живот	стандардна супервизија

18.	45117/08	25.04.2013	25.07.2013	Балажоски против РМ	Пристап до и ефикасно функционирање на правдата: Нечесна судска постапка (граѓански права)	стандардна супервизија
19.	49382/06	19.04.2012	19.07.2012	Сашо Ѓорѓиев против РМ	Право на живот и заштита од тортура	стандардна супервизија
20.	16225/08	17.09.2015	17.12.2015	Андоноски против РМ	Заштита на сопственост	стандардна супервизија
21.	16880/08	19.09.2013	19.12.2013	Велинов против РМ	Заштита на правата во притвор: законитост на притвор и сродни прашања	стандардна супервизија

Анекс бр. 3

Движење на предметите против РМ пред Комитетот на министри											
нови предмети				финални резолуции				предмети под надзор			
вкупно предмети		од кои водечки предмети		вкупно предмети		од кои водечки предмети		вкупно предмети		од кои водечки предмети	
2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017
22	11	5	3	79	25	6	3	66	52	28	25

АНЕКС БР. 4

Почитување на роковите за исплата на правичното обештетување досудено од страна на ЕСЧП					
предмети во однос на кои исплатата е извршена во рок		предмети во однос на кои исплатата е извршена со задоцнување		предмети за кои до 31.12.2017 се чека потврда за извршена исплата и камата за задоцнета исплата	
2016	2017	2016	2017	2016	2017
20	23	1	/	13	5

**АНЕКС БР.
5**

Должина на извршување на водечките предмети против РМ									
Просечно времетраење на извршувањето						Предмети согласно Протокол бр.14			
водечки предмети чие извршување трае помалку од 2 години		водечки предмети чие извршување трае помеѓу 2 и 5 години		водечки предмети чие извршување трае повеќе од 5 години		предмети одлучени од страна на тројца судии (WECL) (член 28 став 1 точка б)		пријателски спогодби (член 39 став 4)	
2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017
10	1	7	/	11	1	/	1	12	5

АНЕКС БР. 6

ФИНАНСИСКИ ОБВРСКИ НА Р.М. ПО ОСНОВ НА ОДЛУКИ И ПРЕСУДИ НА ЕСЧП

Година	2016	2017
Вкупно досудени средства (во евра)	102 870	87 530